

FØRSTE MOSEBOG

INDLEDNING

FORFATTER OG DATERING: Bibelens fem første bøger er ifølge traditionen skrevet af Moses, den store profet, der førte israelitterne fra deres fangenskab i Egypten til Kana'ans land. Moses skrev muligvis bøgerne undervejs til Kana'an. (Hvornår det var, vides ikke med sikkerhed, men mange regner med perioden 1446 til 1406 f. Kr.). Bøgerne er sandsynligvis blevet lettere redigeret efter Moses' død, og der er gjort visse tilføjelser (se f.eks. 4.Mos. 12,3). De er skrevet på hebraisk, som er et semitisk sprog beslægtet med arabisk. Næsten hele det Gamle Testamente er skrevet på hebraisk, og kun ganske lidt på det nært beslægtede sprog, aramæisk.

INDHOLD: Første Mosebog er *oprindelsernes bog* (Genesis). Den begynder med at fortælle om himlens og jordens, livets og menneskets oprindelse; om syndens, lidelsens og dødens oprindelse; om sprogenes, folkegruppernes, kunstens og civilisationens oprindelse osv. Fra kapitel 12 er der fokus på patriarkerne Abraham, Isak og Jakob og deres efterkommere. På hebraisk bruges ordet *børn* i en bredere betydning end på dansk, så alle efterkommere af Abraham kaldes *Abrahams børn*. Bogen slutter med *Abrahams børns* slavetilværelse i Egypten.

BUDSKAB: Selv om bogen først og fremmest beretter om mennesker og begebenheder, er dens hovedperson Gud, Skaberens, der på trods af sin skabnings oprør og synd søger at genoprette forholdet ved at udvælge sig et folk, gennem hvilket han kan ændre menneskehedens ulykkelige skæbne og frelse alle mennesker, som vil tage imod tilbuddet om frelse.

FORTÆLLESTIL: De fleste sprog opbygger en tekst i kronologisk rækkefølge, men i semitiske sprog fortæller man ofte en historie i to eller tre cirkler: første cirkel er en kort oversigt, anden cirkel begynder forfra og giver lidt mere information, tredje cirkel begynder igen forfra og kommer ind på flere detaljer. Hvis man ikke tager højde for denne fortællestil, vil man fejlagtigt opfatte det, som om den samme ting sker to-tre gange, eller at to-tre forskellige beretninger af forskellige forfattere senere er blevet føjet sammen. Nærværende oversættelse har taget hensyn til denne sproglige og kulturelle forskel. For eksempel er der tre cirkler i skabelsesberetningen. Den første cirkel er 1,1. Næste cirkel er 1,2–2,3. Tredje cirkel er 2,4–25.

HVORDAN GUD SKABER UNIVERSET

1

¹I begyndelsen skabte Gud himlen og jorden. ²Jorden var øde og tom, og urdybet lå hen i totalt mørke, men Guds Ånd svævede over de mørke vande.

³Så sagde Gud: „Der skal blive lys!“ og lyset blev til. ⁴Gud glædede sig over lyset, og han satte skel mellem lyset og mørket. ⁵Lyset kaldte han *dag*, og mørket kaldte han *nat*. Så blev det aften og derefter morgen. Det var den første dag.

⁶Så sagde Gud: „Der skal være en hvælving midt i alt vandet til at dele det.“ ⁷Og Gud dannede en hvælving, så vandet ovenfor den blev adskilt fra vandet nedenfor den. ⁸Hvælvingen kaldte han *himmel*. Så blev det aften og derefter morgen. Det var den anden dag.

⁹Dernæst sagde Gud: „Vandet under himmelhvælvingen skal samle sig, så det tørre land kommer til syne.“ Og sådan skete det. ¹⁰Det tørre land kaldte han *jord*, og de steder, hvor vandet var, kaldte han *hav*; og Gud glædede sig over sit værk.

¹¹Derpå sagde Gud: „Grønne planter, der bærer frø, skal spire frem af jorden, og frugttræer, som bærer frugt med kerner, skal vokse op, så de kan formere sig, hver efter sin art.“ Og sådan blev det. ¹²Op af jorden spirede grønne planter, som bar frø, og træer, som bar frugt med kerner, hver efter sin art. Og Gud glædede sig over sit værk. ¹³Så blev det aften og derefter morgen. Det var den tredje dag.

¹⁴⁻¹⁵Så sagde Gud: „Der skal være lys på himmelhvælvingen, som sætter skel mellem dag og nat, og som markerer årstidernes skiften og festdagens begyndelse.“ Og sådan blev det. ¹⁶Gud frembragte to store lys på himlen til at skinne på jorden, det største lys, solen, til at herske om dagen, og det mindre, månen, til at herske om natten sammen med stjernerne. ¹⁷Han satte dem på himmelhvælvingen til at lyse på jorden, ¹⁸til at sætte skel mellem dagen og natten. Og han glædede sig over sit værk. ¹⁹Så blev det aften og derefter morgen. Det var den fjerde dag.

²⁰Dernæst sagde Gud: „Vandet skal vrimle med fisk og andet liv, og der skal være et mylder af fugle i luften.“ Og sådan blev det. ²¹Gud skabte de store havdyr og en mangfoldighed af fisk og fugle; og han glædede sig over sit værk. ²²Han velsignede dem og sagde: „Formér jer og bliv mange. Fiskene skal fylde havene, og fuglene skal fylde luften.“ ²³Så blev det aften og derefter morgen. Det var den femte dag.

²⁴Derpå sagde Gud: „Af jorden skal der fremstå alle slags dyr – kvæg, krybdyr og alle mulige vilde dyr.“ Og sådan blev det. ²⁵Gud dannede alle slags vilde dyr, krybdyr og husdyr, alle i stand til at formere sig, hver efter sin art; og Gud glædede sig over sit værk.

²⁶Så sagde Gud: „Lad os frembringe et levende væsen, der ligner os. Det skal herske over alt dyrelivet – fiskene i havet, fuglene i luften og

de tamme og vilde dyr på jorden.“²⁷Da skabte Gud to mennesker, som lignede ham. De blev skabt som mand og kvinde.²⁸Gud velsignede dem og sagde: „Formér jer og bliv mange, bred jer over hele jorden og tag den i besiddelse! Hersk over fiskene, fuglene og alle de andre dyr på jorden.“²⁹Gud fortsatte: „Se! Jeg giver jer alle de frøbærende planter på jorden som føde, og I må også spise frugt fra de mange frugttræer.“³⁰Jeg giver græsset og alt grønt til føde for dyrene og fuglene.“ Og sådan blev det.³¹Gud betragtede nu hele sit skaberværk, og han var ovenud tilfreds med det. Så blev det aften og derefter morgen. Det var den sjette dag.

2

¹På den måde blev himlen og jorden og alt liv skabt. ²Skaberværket var nu fuldført, og Gud hvilede på den syvende dag. ³Han velsignede den og indviede den til hviledag.

HVORDAN GUD SKABER DE TO FØRSTE MENNESKER

⁴Da Gud skabte verden, ⁵var der først ingen grønne planter eller buske på jorden, for han havde endnu ikke ladet det regne. Der var heller ingen mennesker til at dyrke jorden. ⁶Men der vældede vand frem af jorden og vandede dens overflade.

⁷Så formede Gud et menneske af jorden og blæste livsånde i dets næsebor, så det blev et levende væsen. ⁸Gud havde plantet en have i Eden mod øst, og dér anbragte han nu det menneske, som han havde skabt. ⁹Gud havde plantet alle slags smukke træer i haven, træer med en mængde frugt. Midt i haven stod livets træ og træet, der giver kendskab til både godt og ondt. ¹⁰I Eden udsprang en flod, som vandede haven. Uden for haven delte den sig i fire mindre floder. ¹¹Den første flod hedder Pishon. Den bugter sig omkring landet Havila, hvor der findes guld ¹²af fin kvalitet samt bedellium[■] og ædelsten. ¹³Den anden flod kaldes Gihon. Den løber gennem landet Kush. ¹⁴Den tredje flod kaldes Tigris. Den løber langs med Assyriens østgrænse. Den fjerde flod kaldes Eufrat.

¹⁵Gud satte mennesket, Adam, i Edens have, for at han skulle passe den, ¹⁶⁻¹⁷og han sagde til ham: „Du må spise frugten fra alle træerne i haven undtagen det træ, som giver kendskab til både godt og ondt. Hvis du spiser af den frugt, skal du dø.“

¹⁸Derpå sagde Gud: „Det er ikke godt for Adam at være alene. Jeg vil give ham en livsledsager,[■] der passer til ham.“ ¹⁹Af jorden formede Gud nu alle slags dyr og fugle og førte dem hen til Adam for at se, hvad han ville kalde dem; og hvad Adam kaldte dem, blev deres navn. ²⁰Adam navngav så alle fuglene og de vilde og tamme dyr, men han fandt ikke nogen passende ledsager iblandt dem. ²¹Derfor lod Gud Adam falde i

2,12 Betydningen omstridt. Enten en perle eller en slags ædelsten eller en velduftende og kostbar salve fremstillet af saften fra et bestemt træ. **2,18** Mere ordret: „en hjælper, der passer til ham.“ Også i v. 20.

en dyb søvn. Mens han sov, tog Gud et af hans ribben og lukkede stedet til igen med kød.²² Af ribbenet byggede han en kvinde og førte hende hen til Adam.

²³„Ja!“ udbød Adam. „Det er knogler af mine knogler og kød af mit kød! Hun skal hedde kvinde, for hun er taget ud af manden.“²⁴ Derfor skal en mand forlade sin far og mor og knytte sig nært til sin kone, og de to skal blive ét.

²⁵Adam og hans kone var begge nøgne, men de skammede sig ikke over deres nøgenhed.

HVORDAN MENSKESETS ULYDIGHED BEGYNDER

3

¹Slangen var den mest listige af alle de dyr, Gud havde skabt. Den kom til kvinden og sagde: „Har Gud virkelig sagt, at I ikke må spise af frugten fra noget som helst træ i haven?“² „Nej, vi må da gerne spise frugt fra træerne i haven!“ svarede kvinden.³ „Det er kun frugten fra træet midt i haven, vi ikke må spise. Gud sagde, at hvis vi spiser af den, eller bare rører den, så dør vi!“⁴ „I dør da ikke,“ hvislede slangen.⁵ „Men Gud ved, at i samme øjeblik I spiser den frugt, bliver jeres øjne åbnet for ting, I ikke før har set, og I bliver som Gud med evne til at skelne mellem godt og ondt.“

⁶Kvinden lagde nu mærke til, hvor dejlig frugten så ud, lige til at spise og få forstand af. Hun plukkede en frugt og spiste af den. Derefter gav hun en til sin mand, som også var der, og han spiste af den.⁷ Straks lagde de mærke til, at de var nøgne. Derfor syede de figenblade sammen og bandt dem om sig.

⁸Henimod aften, da luften blev kølig, hørte Adam og kvinden, at Gud kom gående i haven, og de gemte sig inde mellem træerne.⁹ Gud kaldte: „Adam, hvor er du?“¹⁰ Adam svarede: „Jeg hørte dig komme, og så blev jeg bange, fordi jeg var nøgen. Derfor gemte jeg mig.“¹¹ „Hvem fortalte dig, at du var nøgen?“ spurgte Gud. „Du har vel ikke spist frugt fra det træ, jeg sagde, du ikke måtte spise af?“¹² „Det var kvinden, som du satte ved min side, der gav mig den,“ indvendte Adam, „og så spiste jeg.“

¹³Så vendte Gud sig til kvinden: „Hvor kunne du gøre det?“ udbød han. „Det var slangen, der lokkede mig til det,“ forsvarede hun sig, „og så spiste jeg.“

KONSEKVENSEN AF ULYDIGHED

¹⁴Nu talte Gud til slangen: „Som straf for det, du har gjort, skal du være den mest forbandede af alle jordens dyr! Så længe du lever, skal du krybe på din bug og æde støv!“¹⁵ Jeg sætter fjendskab mellem dig og kvinden, og mellem dit afkom og hendes afkom. Du skal hugge ham i hælen, men han skal knuse dit hoved!“

¹⁶Derpå sagde Gud til kvinden: „Jeg vil forstærke ubehaget ved din graviditet og smerten ved at føde børn. Du vil gerne have magt over^a din mand, men du skal underordne dig under ham.“

¹⁷Til Adam sagde Gud: „Fordi du adlød din kone og spiste af frugten, som jeg sagde, du ikke måtte spise af, er du nu skyld i, at jorden bliver forbandet. Hele dit liv må du møjsommeligt slide for at skaffe dig føden. ¹⁸Nu må du leve af, hvad du kan dyrke på marken, hvor der også vil vokse tjørn og tidsler. ¹⁹Du kommer til at arbejde hårdt for føden, indtil du dør og bliver lagt i jorden, hvoraf du er formet. For af jord er du kommet, og til jord skal du blive.“

²⁰Adam kaldte sin kone Eva^a, for hun blev hele menneskeslægten mor. ²¹Derpå lavede Gud skindtøj til Adam og hans kone.

²²Så sagde Gud: „Nu da menneskene er blevet som os i den forstand, at de kender både det gode og det onde, skal de ikke også spise frugten fra livets træ og leve evigt.“ ²³Derfor bortviste Gud dem fra Edens have og satte dem til at dyrke den jord, hvoraf de var taget. ²⁴Han drev dem ud og satte keruber^a øst for Edens have til at bevogte vejen til livets træ med glimtende og hvirvlende flammesværd.

DET FØRSTE MORD

4

¹Adam lå hos sin kone, Eva, og hun blev gravid og fødte en søn, som fik navnet Kain, for – som hun sagde: „Med Guds hjælp har jeg fået^a en søn.“ ²Hendes næste søn fik navnet Abel.^a

Abel vogtede får, og Kain dyrkede jorden. ³Engang bragte Kain en offergave til Gud af sin høst. ⁴Abel bragte også en offergave, det bedste kød fra sine førstefødte lam. Gud accepterede Abels offergave, ⁵men ikke Kains. Det blev Kain meget vred og bitter over.

⁶„Hvorfor er du vred?“ spurgte Gud. „Hvorfor går du og kigger ned i jorden? ⁷Når du gør det gode, kan du frit se andre i øjnene. Hvis du derimod gør, hvad der er ondt, så lurker synden ved din dør. Den ønsker at overmande dig, men du skal være herre over den.“

⁸En dag sagde Kain til sin bror, Abel: „Lad os gå en tur ud på marken.“ Mens de var derude, overfaldt Kain sin bror og slog ham ihjel. ⁹Så spurgte Gud Kain: „Hvor er din bror, Abel?“ „Hvor skulle jeg vide det fra?“ svarede Kain. „Jeg skal vel ikke gå og holde øje med ham!“ ¹⁰Men Gud sagde: „Hvad

2,23 På hebraisk er ordet for *kvinde* (isha) afledt af ordet for *mand* (ish). **3,15** Det hebraiske ord for *afkom* kan forstås enten som hele slægten eller som en enkelt efterkommer. Det er sikkert en profetisk hentydning til den frelser, der engang skulle komme – Messias. Jf. 1.Mos. 22,18. **3,16** Eller: „Du vil længes efter“. Mere ordret: „Du vil række ud efter“. Fortolkningen i teksten bygger på, at den samme konstruktion på hebraisk findes i 1.Mos. 4,7. **3,16** Mere ordret: „han skal regere over dig.“ En anden mulig oversættelse er: „Du vil søge at få magten over ham, men han er ansvarlig for dig/er sat over dig.“ **3,20** Navnet Eva på hebraisk minder om et ord, der betyder *livgiver*. **3,24** Keruber er engle, der ofte fungerer som vagtposter. I modsætning til andre engle har de vinger. **4,1** På hebraisk er der et ordspil mellem Kain og *fået*. **4,2** Eva fik sikkert også døtre, men ifølge datidens tradition blev de normalt ikke nævnt eller talt med.

¹³Gud gav ham desuden syv nye sønner og tre døtre. ¹⁴Døtrenes navne var Jemima, Ketzia og Keren-Happuk. ¹⁵I hele landet var der ingen kvinder så smukke som Jobs døtre, og de arvede på lige fod med deres brødre.

¹⁶Job levede endnu 140 år, og han oplevede at få både børnebørn og oldebørn. ¹⁷Han blev altså meget gammel og døde mæt af dage.

SALMERNES BOG

INDLEDNING

FORFATTER OG DATERING: De 150 salmer eller sange er sandsynligvis skrevet over en periode på 1000 år og samlet i denne endelige udgave ca. 3. årh. f.Kr. Over halvdelen af sangene tilskrives David. Blandt de øvrige forfattere er Salomon, Asaf og Moses.

INDHOLD: Bogen spiller på et bredt register af personlige og national-religiøse følelser: glæde under lovsang og tilbedelse, sorg over synd og bøn om tilgivelse, fortvivlelse over nederlag, råb om frelse i nød, taknemmelighed over Guds trofaste kærlighed, bøn om hævn over fjender osv. Der kastes et blik tilbage på Israels glørværdige og stormombruste fortid, og der ses frem til en herlig fremtid. I bogen findes en lang række Kristus-profetier.

BUDSKAB: Salmernes Bog viser os Gud som den almægtige Skaber, der troner i Himlen og opretholder sit skaberværk. Samtidig er han en personlig Gud, der føler med sit folk og længes efter at vise dem omsorg og barmhjertighed. Vi kan komme til ham, som vi er, med vores synder, nederlag og skuffelser. Han forlanger ikke, at vi løser vores problemer selv, men at vi erkender dem og søger hjælp hos ham.

Denne sang- og bønnebog indtager en særstilling i den bibelske litteratur. I det Ny Testamente citeres bogen direkte 116 gange. Den dag i dag er bogen blandt de mest læste af alle Bibelens bøger. Den hebraiske poesi er blandt andet kendetegnet ved altid at have to eller somme tider tre linier, der hører sammen som en enhed. Det er markeret ved indrykning i teksten.

VELSIGNELSEN VED AT GØRE GUDS VILJE

1

¹Gud velsigner de mennesker,
som ikke går efter gudløses råd,
står bag syndige handlinger,
eller sidder og håner Herren,
²men som ønsker at gøre hans vilje,
og har hans ord i tanke både dag og nat.

³De er som træer, der vokser ved vandløb
og bærer frugt hver eneste høst,
og hvis blade altid er grønne.
Alt, hvad de gør, lykkes for dem.

⁴Anderledes er det med de gudløse.

De er som avner, vinden blæser bort.

⁵På dommens dag står de straf skyldige,
de hører ikke hjemme blandt Guds folk.

⁶Herren hjælper dem, der gør hans vilje,
men de gudløses vej ender i afgrunden.

GUDS UDVALGTE KONGE

2

¹⁻²Hvorfor er de fremmede folk så rasende?

Deres konger gør sig klar til kamp.

Hvorfor lægger folk nytteløse planer?

Deres ledere samles til rådslagning.

De kæmper imod Herren selv,
de angriber hans udvalgte tjener.

³„Lad os bryde de snærende bånd,“ siger de.
„Lad os sprænge de tunge lænker.“

⁴Men han, som troner i Himlen, ler,
han ryster på hovedet ad deres planer.

⁵Så taler han til dem i vrede,
de skælver af rædsel ved hans ord:

⁶„Jeg har allerede indsat min konge,
han skal regere fra Zion, mit hellige bjerg.“

⁷(Den udvalgte konge siger:)

„Lad mig fortælle jer, hvad Herren har lovet.

Han sagde til mig: „Du er min søn,
i dag er jeg blevet din Far.

⁸Bed mig, og du skal få verden i eje,
alle jordens riger skal tilhøre dig.
⁹Med dit jernscepter skal du fælde en knusende dom,
som pottemageren smadrer de fejlslagne kar.”

¹⁰Hør efter, I konger og fyrster,
vær kloge og lyt til mit råd.
¹¹Bøj jer ærbødigt for Herren,
søg ham med frygt og bæven.
¹²Bøj jer med respekt i støvet,
så I ikke bliver knust under hans vrede. ■
For hans dom kan hurtigt ramme jer.
Velsignede er de, der søger tilflugt hos ham.

TRYGHED HOS HERREN

3

¹*En sang af David, da han flygtede fra sin søn Absalom.*

²Åh Herre, mine fjender er så mange,
de er alle imod mig, de gør mig bange.
³„Gud vil ikke redde ham!“ siger de.
⁴Men Herren er mit skjold og min styrke,
han gav mig modet tilbage.
⁵Jeg råbte til ham om hjælp,
og han svarede mig fra sit hellige bjerg.
⁶Jeg lagde mig trygt til at sove,
for Herren skærmede mig med sin hånd.
⁷Jeg bliver ikke overmandet af frygt,
om så tusinder af fjender omringer mig.
⁸Men jeg råber til Herren:
„Grib ind, Herre! Red mig, Gud!“
Herren ydmyger alle mine fjender,
det er ham, der bryder de ondes magt.
⁹Han er den, som redder os.
Ja, velsign dit folk, Herre!

AT STOLE PÅ HERREN

4

¹*Til korlederen: Brug strengeinstrumenterne. En sang af David.*

²Hør mig, Gud, når jeg råber om hjælp,
for du er en god Gud.
Du har hjulpet mig før,
når jeg var trængt op i en krog.

HERREN ER MIN HYRDE

23

¹En sang af David.

Herren er min hyrde,
han sørger altid for mig.

²Han leder mig til grønne enge
og fører mig til det friske vand.

³Han redder mig, når jeg går fejl,
og leder mig ind på rette vej,
for han er en god og trofast Gud.▪

⁴Skal jeg end vandre gennem dødsskyggens dal,
har jeg dog intet at frygte,
for du går ved min side,
din kæp og din stav beskytter mig.

⁵Du dækker bord for mig
for øjnene af mine fjender.

Du gør mig til æresgæst
og fylder mit bæger til randen.

⁶Din godhed og trofaste nåde
følger mig livet igennem.

Og jeg får lov at bo i dit hus,
så længe jeg lever.

DEN ALMÆGTIGE KONGE

24

¹En sang af David.

Jorden og alt, hvad der er på den, tilhører Herren,
hele verden og alle, som bor i den.

²Han grundlagde jorden på verdenshavene,
dens fundament lagde han på havets dyb.

³Hvem kan stige op på Herrens bjerg?
Hvem har lov at gå ind i hans helligdom?

⁴De, som har rene motiver og gør det gode,
som ikke tilbeder afguder eller sværger falsk.

⁵Sådanne mennesker bliver velsignet af Gud
og nyder godt af hans trofashed og godhed.

⁶Kun de må komme ind i Herrens nærhed
og tilbede Jakobs Gud.

⁷Luk de ældgamle døre vidt op,
gør plads i byens indgangsport,
så den almægtige Konge kan komme ind.

⁸Hvem er den almægtige Konge?

Det er Herren, som er stærk og mægtig.

Det er Herren, som vinder enhver kamp.

⁹Luk de ældgamle døre vidt op,
gør plads i byens indgangsport,
så den almægtige Konge kan komme ind.

¹⁰Hvem er den almægtige Konge?

Det er Herren, som styrer alt.

Han er den almægtige Konge.

BØN OM VEJLEDNING OG BESKYTTELSE

25

¹*En sang af David.*

Til dig, Herre, råber min sjæl.

²Min Gud, jeg stoler på dig,
lad mig ikke i stikken!

Lad ikke fjenderne sejre over mig!

³For de, der stoler på Herren,
bliver ikke til skamme.

Men de, der gør oprør mod ham,
går deres undergang i møde.

⁴Ja, Herre, lær mig at forstå dine veje,
vis mig den sti, jeg skal følge.

⁵Lær mig at leve i din sandhed,
for du er min Gud og min frelser.

Det er dig, jeg sætter min lid til.

⁶Du har altid været en kærlig Gud,
din barmhjertighed varer til evig tid.

⁷Tilgiv mig min ungdoms oprør,
vis mig din trofasthed og nåde.

⁸Herren er god og barmhjertig,
han hjælper de vildfarne tilbage på vejen.

⁹Han viser de ydmyge, hvad der er rigtigt,
lærer dem den rette vej.

¹⁰Når vi ønsker at gøre hans vilje,
leder han os med sin kærlige hånd.

¹¹Herre, tilgiv mine mange synder,
for du er kendt som en nådig Gud.

23,3 Mere ordret: „for sit navns skyld.“ På hebraisk angiver navnet personens væsen og karakter, og her er det Guds godhed og trofasthed som hyrde, der tænkes på. Hans navn og rygte ville lide skade, hvis ikke han viste sin godhed og trofasthed.

JOHANNENESEVANGELIET

INDLEDNING

FORFATTER, DATERING OG BAGGRUND: Evangeliet er skrevet af apostlen Johannes. Han skrev sandsynligvis sin øjenvidneberetning i Efesos ca. 90-96 e.Kr.

INDHOLD: Ifølge sine egne ord skrev han bogen „for at I skal tro på, at Jesus er Messias, Guds Søn, og gennem jeres tro få del i det evige liv.“ (Kap. 20,31). Bogen har en poetisk indledning, der omtaler Jesus som Ordet, universets *livskilde*, før verdens skabelse. Dernæst omtales en række af Jesu undere og hans konfrontation med de vantro jødiske ledere. Kap. 13-17 beskriver Jesu forhold til sine disciple og hans ord til dem, aftenen inden han blev arresteret.

BUDSKAB: Mens Mattæus fremhæver Jesus som jødernes Messias, og Markus og Lukas beskriver ham henholdsvis som Guds Tjener og som menneske, understreger Johannes Jesu guddommelighed og tolker hans liv og opgave derudfra. Jesus beskrives ofte ved hjælp af symboler og billedsprog, for eksempel lys, brød, vand, dør, hyrde, vinstok, sandhed, kærlighed osv. Johannes ønsker at supplere de andre evangeliers beretninger, så han har mange ting med, som de andre ikke omtaler. På den anden side gentager han ikke ret meget af, hvad de andre allerede har fortalt om. Joh. 3,16 kaldes *den lille bibel*, fordi det vers ganske kort forklarer kernen i kristendommen: „Gud elskede verden så højt, at han gav sin eneste Søn, for at enhver, der tror på ham, ikke skal gå fortabt, men få det evige liv.“

MESSIAS SOM ORDET FRA GUD

1 I begyndelsen var Ordet. Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud.² Ordet var til fra begyndelsen, sammen med Gud.³ Alt blev til gennem det Ord, ja uden det blev intet af det til, som nu findes.⁴ Ordet havde Livet i sig, og det Liv blev menneskenes Lys.⁵ Lyset strålede midt i mørket, og mørket fik ikke bugt med det.

⁶ Et menneske stod frem, sendt fra Gud. Hans navn var Johannes.⁷ Han kom for at pege på Lyset, for at alle derigennem kunne komme til tro.⁸ Han var ikke selv Lyset, men skulle aflægge vidnesbyrd om Lyset.⁹ Det sande Lys var på vej ind i verden. Det bringer lys til ethvert menneske.

¹⁰ Ordet kom til denne verden, en verden, han selv havde skabt, men verden ville ikke kendes ved ham.¹¹ Han kom til sit eget folk, men de tog ikke imod ham.¹² Men dem, der tog imod ham, dem, der troede på ham, dem gav han ret til at kalde sig Guds børn.¹³ De blev født på ny. Det er ikke en almindelig menneskelig fødsel forårsaget af menneskers beslutning og handling. Det er en guddommelig fødsel.

¹⁴ Ordet blev menneske og slog sig ned iblandt os. Vi fik lov at se hans herlighed – en herlighed, som den fuldkomne¹⁵ Søn har fra sin Far, fuld af nåde og sandhed.

¹⁵ (Og Johannes Døber vidnede om ham. Han råbte sit budskab ud: „Det var ham, jeg mente, da jeg sagde: ‚Han, som skal træde frem efter mig, er større end mig, for han var til, før jeg blev født.‘“)

¹⁶ Vi har jo alle fået del i Guds søns herlighed, og vi har oplevet Guds nåde, som overgår alle tidligere udtryk for hans nåde,¹⁷ for Moses bragte os Toraen, men Jesus, den ventede Messias, bragte os den fuldkomne nåde og sandhed.

¹⁸ Intet menneske har nogensinde set Gud. Men den fuldkomne Søn,¹⁹ som sidder ved Faderens side, har vist os, hvem han er.

JOHANNES DØBER (MATT. 3,1-12; MARK. 1,1-8; LUK. 3,1-18)

¹⁹ Johannes kom med følgende vidnesbyrd om Jesus, da de jødiske ledere i Jerusalem sendte en gruppe præster og levitter²⁰ ud til ham i ødemarken. De spurgte ham ud om, hvem han var,²⁰ men han svarede uden omsvøb: „Jeg er ikke Messias.“

1,1 Kan også oversættes: Ordet var, hvad Gud var; Ordet var guddommeligt, var lig Gud, var som Gud eller var ét med Gud. Det græske ord *logos* kan betyde både ord og fornuft, og herfra har vi fået ordet logisk. I græsk tankegang var *logos* den fornuft, viden og samlende kraft, der lå bag skaberværket, mens det i jødisk tankegang henviste til skaberkræften, som den beskrives i 1.Mos. 1 ved at „Gud talte, og det blev skabt.“ **1,14** Eller: „enbåren“, dvs. enebarn. En søn, som var enebarn, var arving og havde en ganske særlig stilling i forhold til sin far. Det samme græske ord forekommer i vers 18. **1,16** Mere ordret: „...del i hans fylde, ja, nåde i stedet for nåde“. **1,18** Nogle håndskrifter siger *Gud* i stedet for *Søn*, men i begge tilfælde refererer udtrykket til Jesus. Se også noten til v. 14. **1,19** Levitterne er de voksne mænd fra Levis stamme, som fra Moses' tid havde haft til opgave at sørge for det praktiske i forbindelse med åbenbaringsteltet og senere templet i Jerusalem.

²¹ „Jamen, hvem er du så?“ spurgte de. „Er du profeten Elias, som er vendt tilbage?“

„Nej,“ svarede han.

„Er du den store Profet, vi venter på?“

„Nej.“

²² „Jamen, hvem er du så? Sig os det! Vi skal jo have et svar med til dem, der har sendt os. Hvad siger du om dig selv?“

²³ Han svarede: „Jeg er den, som Esajas profeterede om, da han sagde:

„Der lyder en stemme i ødemarken:

Gør vejen klar til Herrens komme!“

²⁴ Gruppen var blevet sendt derud af farisæerne, ²⁵ og derfor spurgte de Johannes: „Hvis du hverken er Messias eller Elias eller Profeten, hvorfor døber du så?“

²⁶ „Jeg døber kun med vand,“ svarede han, „men iblandt jer står der en, I ikke kender. ²⁷ Det er ham, jeg baner vej for, og han har større autoritet, end jeg har. Jeg er ikke engang værdig til at hjælpe ham sandalerne af.“

²⁸ Det her fandt sted ved Betania øst for Jordanfloden, hvor Johannes opholdt sig og døbte.

JOHANNES DØBER UDPEGER JESUS SOM GUDS OFFERLAM

²⁹ Den følgende dag kom Jesus gående hen mod Johannes, der var omgivet af en gruppe af sine disciple. „Se dér!“ sagde Johannes, „dér kommer Guds Lam! Det er ham, der skal tage hele verdens synd på sig. ³⁰ Det var ham, jeg hentydede til, da jeg sagde: ‚Han, som skal træde frem efter mig, er større end mig, for han var til, før jeg blev født.‘ ³¹ I begyndelsen vidste jeg ikke, hvem Messias var, men jeg døber jer, for at Israels folk må få øjnene op for, hvem han er.“

³² Johannes kom derefter med følgende vidnesbyrd om Jesus: „Jeg så Helligånden komme ned fra himlen ligesom en due og blive over ham.

³³ Indtil da vidste jeg ikke, hvem der var Messias, men da Gud sendte mig for at døbe med vand, sagde han til mig: ‚Ham du ser Ånden komme ned over og blive over, ham er det! Det er ham, der døber med Helligåndens kraft.‘ ³⁴ Det har jeg nu set, og derfor kan jeg give jer det vidnesbyrd, at han virkelig er Guds Søn!“

JESUS MØDER SINE FØRSTE DISCIPLE

³⁵ Dagen efter stod Johannes der igen sammen med to af sine disciple. ³⁶ Da han så Jesus komme gående, sagde han: „Se! Det er Guds Lam!“

³⁷Da de to disciple hørte det, fulgte de efter Jesus. ³⁸Han lagde mærke til, at de fulgte efter ham, og vendte sig om mod dem. „Hvad vil I?“ spurgte han.

„Mester, hvor bor du?“

³⁹„Kom og se,“ svarede han. Så gik de med ham hen til det sted, hvor han boede. Klokken var ca. 10 om formiddagen, ⁴⁰og de blev hos ham resten af dagen.

⁴⁰En af de to mænd, som fulgte med Jesus, hed Andreas. Han var bror til Simon Peter. ⁴¹Det første Andreas derefter gjorde, var at finde sin bror og sige til ham: „Vi har mødt Messias!“ ⁴²Og han tog ham med hen til Jesus. Jesus så Simon i øjnene og sagde: „Du er Simon, Johannes' søn,“ men fra nu af skal du hedde Kefas.“ (Det er det samme som Peter).⁴³

JESUS INVITERER FLERE TIL AT BLIVE HANS DISCIPLE

⁴³⁻⁴⁴Næste dag besluttede Jesus at begynde rejsen tilbage til Galilæa. Han mødte da Filip, der var fra Betsajda ligesom Andreas og Peter, og han sagde til ham: „Kom med mig og bliv min discipel.“ ⁴⁵Filip gik straks hen for at finde Natanael. „Vi har mødt Messias,“ fortalte han, „ham, som Moses og profeterne har skrevet om. Han hedder Jesus og er søn af en, der hedder Josef fra Nazaret.“

⁴⁶„Nazaret?“ udbrød Natanael. „Kan noget godt komme fra Nazaret?“ „Kom selv og se,“ svarede Filip.

⁴⁷Da Jesus så Natanael komme, sagde han: „Dér kommer en israelit, som er helt igennem ærlig.“

⁴⁸„Hvor kender du mig fra?“ spurgte Natanael.

„Jeg så dig under figentræet, inden Filip kaldte på dig.“

⁴⁹„Mester, så må du være Guds Søn, Israels konge!“

⁵⁰„Tror du, bare fordi jeg sagde, at jeg så dig under figentræet? Du skal komme til at se større ting end det.“

1.21 Se Mal. 3, 23-24. **1.21** Jøderne ventede på en ny Moses, der skulle være en stor profet som Moses, jf. løftet i 5. Mos. 18, 15. **1.23** Es. 40, 3 LXX. **1.24** Farisæerne var den mest konservative gruppe blandt de religiøse jøder. De lagde stor vægt på rettroenhed og overholdelse af den jødiske lov, Toraen, ned til mindste detalje. De praktiserede dåb af deres tilhængere, og de så nok Johannes som en konkurrent. **1.28** Nogle håndskrifter har „Betabara“ og enkelte har „Betaraba“. Det er et andet Betania end landsbyen nær Jerusalem. **1.39** Der var to måder at angive dagens tidspunkter på. Den første måde er den normale, dagligdags måde, som stadig bruges i Mellemøsten, Afrika og i andre lande, hvor dagene stort set har 12 timer året rundt. Ved den måde regner man fra solopgang, så dagens tiende time bliver kl. 16. Den anden måde blev brugt i Romeriget i historiske og officielle dokumenter. Ved den måde regner man dagens timer fra midnat, så den tiende time bliver kl. 10. Mattæus, Markus og Lukas brugte den normale, jødiske tidsregning. Johannes brugte efter al sandsynlighed den officielle romerske tidsregning. Derfor er det græske udtryk: „det var omkring den tiende time“ her oversat med „ca. kl. 10.“ Det samme gør sig gældende de tre andre steder, hvor Johannes har en tidsangivelse, nemlig 4, 6; 4, 52 og 19, 14. **1.42** En del håndskrifter siger „Jonas' søn“ både her og i 21, 15-17, jf. Matt. 16, 17. **1.42** Det græske navn *Petros* betyder „sten“ og minder om *petra*, der betyder klippe(grund). Ordene svarer til det aramæiske ord „kefa“.